

L'Associaziun svizra da politica exteriura

Per ina vista globala ed imparziala

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **L'Associaziun svizra da politica exteriura («sga-aspe», Lenzburg/AG), fundada il 1968, vul promover l'interess per la politica exteriura ed il dialog davart tut ses aspects.** Sia parsura, la giurista *Gret Haller*, ha presidià il cussegl naziunal (1993-1994) e represchenrà la Svizra sco ambassadura tar il cussegl da l'Europa (1994-1996); lur è la stada mediatura publica per dretgs umans en Bosnia ed Erzegovina (1996-2000). I suonda en versiun rumantscha l'essenzial da ses editorial per 2014.

Prudientscha cunter diabolisaziun

L'autura fa endament la situaziun actuala: «Dapi la votaziun davart l'iniziativa cunter l'immigraziun massiva stattan cunzunt las relaziuns cun l'Uniuin europeica (UE) en il center da l'attenziun (...). La politica exteriura svizra è precauta ed imparziala (...). En il 13avel tschien-

taner han Uri e Sviz obtegnì lur privilegis da l'imperatur Fadri II [1194-1250] (...). Lezs privilegis garantivan a Fadri la colliaziun logistica tranter las duas parts da ses imperi a nord ed a sid da las Alps. Il 1648 han ils patgs da Vestfalia reconuschì l'indipendenza da la Svizra, e quai oravant tut per motivs economics: Las pussanzas [cunzunt l'Imperi, la Frantscha e Castiglia] na levan betg ristgar ch'ina d'ellas possia bloccar ils pass alpins per tschellas. Insatge sumegliant è succedi il 1815 al congress da Vienna (...). La Svizra ha aderi in moda tardivanta ad organisaziuns internaziunalas (...) – pir 1963 al cussegl da l'Europa, pir il 2003 a l'ONU. Adina ha'la savì mantegnair sia indipendenza politica collavurond en connexs commercialis e giuridics pli vasts. Ella n'ha mai numnà in auter stadi ,ami' u ,inimi' (...). Ella era vairamain neutrala. Dapi ils onns novanta emprovin cun insistenza da metter fin a lezza tradiziun cumprovada.

Tscherta glied d'in moviment da demoliziun [„Abbruchbewegung“] tizza in odi fitg profund cunzunt encunter l'UE (...). Ma qua na fa tuttina betg part da la politica exteriura tradiziunala svizra (...). Questa enconuscha ses cunfins cur ch'i sa tracta da valurs fundamentalas, per esempl da dretgs umans (...). Ma diabolisar partenaris pussaivels, quai stat en cuntradiziun cun nosa tradiziun seculara e cumprovada d'imparzialitad e da prudientscha. Lez moviment ha manà il 1992 ad in punct da culminaziun ch'ins ha pudì parar cun ils patgs bilaterals. La votaziun dals 9 da favrer 2014 ha manà la Svizra a l'ur d'in stadi d'urgenza. Per 2010 ha la regenza annunzià in referendum davart lezs patgs. La ,sga-aspe' recumonda ina vista globala da la politica exteriura; quai fa propi da balsegn per ils dus onns imminents, munta fidaivladad a la tradiziun svizra d'imparzialitad ed escluda mintga diabolisaziun.»